

об'єктивовані у відповідних джерелах права; є обов'язковими для адресатів (як правило, держав-учасниць); мають загальний характер та здатні регулювати відносини між суб'єктами міжнародного права. Водночас, вони мають ряд особливостей, зокрема, мають загальний характер юридичної норми в тій частині, що стосується не персоніфікованих суб'єктів (часто такими суб'єктами є держави-учасниці). Не завжди їм притаманна і така ознака, як обов'язковість, що забезпечується засобами примусу, які фіксуються у санкції юридичної норми. Як правило, ці заходи фіксуються у Статутах відповідних міжнародних організацій.

Список використаних джерел

1. Поляков А.В. Общая теория права: проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода. Курс лекций / А. В. Поляков.-СПб,2004.- 864 с.
2. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. А.В.Малько.-М., Юрист,2001. – 776 с.
3. Копейчиков В. В. Теория держави і права: навч. посіб. / А.М. Колодій. Лисенков С.Л. та інші. - К.: Юрінком Інтер, 2004. – 456 с.
4. Комаров С. А. Общая теория государства и права : Учебник / С. А. Комаров. -М: Юрист,1998. - 416с.
5. Скакун О. Ф. Теория государства и права: Учебник / О. Ф. Скакун.- Харьков: Консум; Ун-т внутр.дел,2000. – 704 с.
6. Трудовое право Украины / под. ред. Г. И. Чанышевой, Н.Б. Болотиной. - Х.: «Одиссей», 2000. – 657 с.
7. Иванов С. А. Проблемы международного регулирования труда / С. А. Иванов. - М., Изд. «Наука», 1964. - 343 с.
8. Киселев И. Я. Сравнительное и международное трудовое право. Учебник для вузов / И. Я. Киселев.- М.: Дело, 1999.- 728 с.
9. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании / Т. Н. Нешатаева.- 2-е изд. - М.: Дело,1999. – 272 с.
10. Луць Л. А. Джерела права Ради Європи: загальнотеоретична характеристика / Л. А. Луць // Держава і право. – Вип. 27. - С.19-25.
11. Дем'янець В. Договірне-правове співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав / В. Дем'янець // Право України. - 2003. - № 7. - С.146-149.
12. Щекин Ю.В. Международно-правовой статус Содружества Независимых Государств и правовые основания участия Украины в его деятельности / Ю. В. Щекин // Проблемы законности. – 1998. - №35. – С. 40-45.

УДК 349.2

Коляда М.,

аспірант кафедри трудового права і права соціального забезпечення

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НАЦІОНАЛЬНІ ОРГАНИ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНІ

Статтю присвячено особливостям утворення та діяльності європейських органів соціального діалогу національного рівня та утворення і діяльність Національної тристоронньої соціально-економічної ради України, а також їх взаємодія. Шляхи вдосконалення діяльності національного органу соціального діалогу України на досвіді європейських держав.

Ключові слова: органи соціального діалогу в країнах Європейського Союзу, Національна тристороння соціально-економічна рада України, співпраця соціальних партнерів, громадянське суспільство.

Статья посвящена особенностям создания и деятельности европейских органов социального диалога национального уровня и создание и деятельность Национального трехстороннего социально-экономического совета Украины, а также их взаимодействие. Пути совершенствования деятельности национального органа социального диалога Украины на опыте европейских государств.

Ключевые слова: органы социального диалога в странах Европейского Союза, Национальный трехсторонний социально-экономический совет Украины, сотрудничество социальных партнеров, гражданское общество.

The article deals with the peculiarities of formation and activities of European social dialogue at the national level and the formation and activities of the National Tripartite Social and Economic Council of Ukraine, as well as their interaction. Ways of improving the national body for social dialogue of Ukraine on the experience of European countries.

Keywords: *social dialogue bodies in the European Union, the National Tripartite Social and Economic Council of Ukraine, cooperation of social partners, civil society.*

Вступ. Органи соціального діалогу сприяють поширенню різних форм соціального діалогу для демократичного розвитку держави із залученнями всіх соціальних партнерів для систематичної взаємодії один з одним. Однак не дивлячись на важливість цих органів, їх рішення мають рекомендаційний характер та вони виконують консультативну та дорадчу роль.

Переважає більшість країн приймає окремі закони, що регулюють утворення та діяльність дво – або тристоронніх органів соціального діалогу, або закріплюють їх існування та діяльність в Конституціях, як правило, це національні економічні та соціальні ради. Наприклад, ст. 99 Конституції Італійської Республіки закріплює, що «Національна рада економіки та праці є незалежним консультативним органом Палат та Уряду...має право законодавчої ініціативи та має право брати участь в розробці законодавства з економічних та соціальних питань згідно принципам та в межах, визначених законом... включає експертів та представників роботодавців та працівників з урахуванням їх кількісної та якісної значущості...» [1]. Також ст.70 Конституції Франції містить положення, що "... Уряд та Парламент можуть звертатись до Економічної, соціальної та екологічної ради з приводу будь-якого питання економічного, соціального чи екологічного характеру...а також звертатись щодо консультацій з приводу законопроектів..." [2]. В свою чергу, Конституція Румунії у статті 141 закріпила положення про діяльність Економічної та соціальної ради як консультативно-дорадчого органу Парламенту та Уряду [3]. Не дивлячись на це, звісно процедури та регламенти відповідних органів регулюються окремими законами чи іншими нормативно-правовими актами. Щодо України, то утворення органу соціального діалогу на національному рівні – нині діюча Національна тристороння соціально-економічна рада – було запроваджено на основі адміністративного положення, так відбулось і в Естонії та Словенії. Існують випадки створення органів соціального діалогу, їх процедури та регламенту, на основі тристоронніх угод (Чехія, Угорщина), або утворення самим Урядом (Латвія).

Активність створення та діяльності органів які сприяють поширенню соціального діалогу набирає обертів не лише на європейському просторі, а й на міжнародному рівні, про це свідчить яскравий приклад згуртованості правових, економічних, соціальних сил в єдину організацію - Міжнародну асоціацію соціально-економічних рад і подібних до них інституцій. Її мета полягає у сприянні і підтримці діалогу та обміну між її членами, а також поширення діалогу між соціальними та економічними партнерами по всьому світі. На наш погляд є досить важливим той факт, що Національна тристороння соціально-економічна рада України (далі – НТСЕР) є членом Міжнародної асоціації соціально-економічних рад і подібних до них інституцій (МАСЕРПІ) з червня 2008 року. В результаті цього закладено основу для поглиблення двостороннього співробітництва Національної соціально-економічної ради України з Економічною й соціальною радою Франції, Громадянською палатою Російської Федерації, соціально-економічними радами Болгарії та Чехії, Європейським економічним і соціальним

комітетом. Конфедерація роботодавців України вважає «це ще одним кроком на шляху інтеграції України до Європейського Союзу, а також слугує значним стимулом для активізації діяльності Національної ради і розуміння представниками Уряду і соціальних партнерів значимості соціального діалогу в розбудові громадянського суспільства і вирішенні проблем соціально-економічного розвитку держави» [4].

В Європейському Союзі склалась практика, що до складу національних соціально-економічних рад залучається «третьій сектор», тобто неурядові організації, незалежні експерти. Так, Національна економічна та соціальна рада Ірландії є консультативним органом Прем'єр – міністра, до її складу входять: представники організацій роботодавців та професійних спілок (далі – профспілок), сільськогосподарських та фермерських організацій, громадських некомерційних організацій, екологічних організацій, а також керівники державних органів та незалежні експерти. Цікавим є приклад Італійської Республіки, де Національна рада економіки та праці складається з: експертів, обраних із кваліфікованих представників економічної, соціальної та юридичної галузей; представників державного та приватного сектору; представників соціальних служб та волонтерських організацій [5]. Як ми бачимо, італійський уряд залучає якомога ширше коло суб'єктів до взаємовідносин, що є позитивним кроком з боку держави, оскільки визначається сектор актуальних питань та їх розгляд з точок зору різних прошарків населення, які як прямо так і опосередковано з цим пов'язані. Корисним буде досвід Економічної і соціальної ради Іспанії, кількісний склад якої схожий на український (в Україні 60 членів органу соціального діалогу, а в Іспанії – 61), який складається з представників профспілкових об'єднань ті об'єднань роботодавців (по 20 членів відповідно), представників аграрного та риболовного секторів, представників від рад споживачів, представників асоціацій кооперативів та трудових об'єднань, що представляють галузь соціальної економіки, а також незалежних експертів, яких рекомендує та призначає Уряд [6]. Аналізуючи ці положення, європейський досвід багатьох країн доводить доцільність розширення кола суб'єктів, з пріоритетом більшості представників саме від профспілок та об'єднань роботодавців. Наприклад в Іспанії, також заохочується розгляд актуальних питань незалежними експертами, як сторонами які не зацікавлені в досліджуваних ситуаціях, і їх думка, на наш погляд, має вагомий внесок.

В Україні НТСЕР складається по 20 членів з представників роботодавців та профспілкової сторони, і органів виконавчої влади, які призначаються Кабінетом Міністрів України. Наразі діє 4 постійних комітету у складі Національної ради з питань: економічного розвитку та підприємництва; соціальної та гуманітарної політики; розвитку громадянського суспільства та міжнародних відносин; трудових відносин та ринку праці. А також чотири тристоронні робочі групи з питань: визначення напрямів удосконалення системи загальнообов'язкового державного соціального страхування та діяльності органів управління фондами, підвищення їх фінансової стабільності, спроможності забезпечення належного рівня соціального захисту та якості послуг для застрахованих осіб; підготовки пропозицій щодо підвищення ролі колективно-договірного регулювання трудових відносин та поширення сфери застосування галузевих угод; напрацювання пропозицій щодо внесення змін до Конституції України стосовно визначення статусу, компетенції та повноважень НТСЕР; підготовки проекту Концепції реформування оплати праці.

На нашу думку, громадянське суспільство України має формувати свою власну консолідовану позицію щодо нагальних проблем у країні та її представництва на міжнародній арені. Саме органи громадянського суспільства, а не органи виконавчої влади, зможуть побудувати справжню сильну правову та соціальну державу, тому упущенням є той факт, що не приділяється достатня увага і не залучаються до співробітництва громадські організації та об'єднання, засоби масової інформації, волонтерські організації, незалежні експерти та теоретики соціальної, економічної, юридичної сфер на систематичній постійній основі для розроблення та прийняття нормативно-правових актів. В Регламенті НТСЕР ч.2 п.1.2.1. зазначено - «у разі необхідності, доповідач (який готує питання до розгляду на засіданнях) має право для підготовки матеріалів до розгляду питання утворювати тимчасову робочу групу із залученням членів НТСЕР, фахівців та експертів» [6]. На наш погляд, потреба у залученні та всебічному розгляді питань з боку експертів, громадськості має бути обов'язком, а не правом. Тому доречним при обговоренні доповідей на засіданнях буде підкріплення, попередньо проведених, висновків незалежних сторін, таких як експертів, науковців і т.д. Аналізуючи міжнародний досвід посилення ефективності органів соціального діалогу в країнах-членах МОП та ЄС в контексті формування соціально-орієнтованої економіки та підвищення стандартів рівня і якості життя, бачимо що дієвіше і ефективніше буде розбудовувати механізм поступового залучення інститутів громадянського суспільства. Вагомий вклад НТСЕР вклала у підписання програми Платформа громадянського суспільства Україна – ЄС (далі – ПГС), яка є політичною частиною Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (ст. 469-470). ПГС складається з 15 представників Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК) та 15 українських представників. Всі разом вони складають 15 робочих груп, одна з яких має назву «Зайнятість, трудові права, безпечні та здорові умови праці, соціальна політика», в якій заохочується приєднання нових учасників – громадських організацій, профспілок та об'єднань роботодавців, які прагнуть сприяти ефективним євроінтеграційним реформам в Україні в контексті реалізації Угоди про асоціацію [7].

Треба окремо зазначити, що організаційним, інформаційним, методичним, матеріально-технічним забезпеченням Національної ради займається секретаріат даного органу [8].

Пріоритетними напрямками діяльності НТСЕР на 2013-2015 роки є: підвищення ефективності ведення соціального діалогу, вдосконалення діяльності його інституцій всіх рівнів (удосконалення порядку ухвалення рішень Національної ради; структурування діяльності за допомогою створення комісій та комітетів); у бюджетній сфері - сприяння діяльності постійно діючої тристоронньої робочої групи з питань проведення консультацій на всіх стадіях бюджетного процесу (наказ Мінфіну від 24.03.2011 р. № 409), для опрацювання пропозицій сторін НТСЕР; в податковій сфері - сприяти удосконаленню системи декларування доходів та зменшення адміністративного навантаження на громадян та бізнес; реформування системи оподаткування доходів; реформування системи оплати праці та запровадження сучасних державних і договірних гарантій в оплаті праці; удосконалення пенсійного законодавства щодо створення справедливої та прозорої системи пенсійного забезпечення: діяльність експертно-консультативної ради стосовно здійснення порівняльного аналізу відповідності національного законодавства та практики положень 24 пунктів Європейської соціальної хартії, до яких Україна не приєдналася;

оптимізація діяльності державних інспекцій, що здійснюють нагляд за дотриманням трудового законодавства з метою підвищення ефективності механізмів контролю та дотримання трудових прав: удосконалення керівних принципів діяльності інспекції праці; сприяння легалізації трудових відносин; модернізація трудового законодавства, підвищення ролі колективно-договірного регулювання трудових відносин, в тому числі на галузевому рівні; розвиток конструктивної співпраці з Європейським соціально-економічним комітетом, Міжнародною асоціацією соціально-економічних рад і подібних до них інституцій та продовження роботи Платформи громадянського суспільства в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (про це дивитись нижче); вивчення досвіду реалізації інтеграційних дій в економіці, правовій системі, соціальній політиці у країнах – нових членах ЄС та впливу соціальних партнерів на ці процеси; підготовка проекту звернення до МОП щодо надання технічної допомоги з питань адаптації національного законодавства України до правових норм ЄС у сфері праці та соціальних відносин; розгляд питання про участь НТСЕР в реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [9].

Важливим є співпраця НТСЕР з іншими органами державної влади у вигляді форумів, конференцій, семінарів, створення спільних комісій, комітетів, одним із таких прикладів є Всеукраїнська науково-практична конференція від 16.05.2014, проведена Національною академією державного управління при Президентові України спільно з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства та НТСЕР на тему «Місцеве самоврядування - основа сталого розвитку України» [10]. Однак, існує і негативний досвід у взаємовідносинах з державною владою, коли сама влада не налаштована на співпрацю. На нашу думку, це докорінно треба змінювати - політичні сили та влада країни мають звикати до відкритого діалогу в питаннях прийняття основних нормативно-правових документів. Як приклад, відмова в участі представників НТСЕР в Президії робочої групи з питань підготовки нової редакції Податкового кодексу, згідно Програми діяльності Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 щодо розроблення „Кодексу економічного зростання” (нова редакція Податкового кодексу України). За наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 08.05.2014 № 534, до складу робочої групи увійшли представники роботодавців, громадських організацій, міжнародних аудиторських компаній.

Висновки Отже, Національна тристороння соціально-економічна рада є так би мовити «стратегічним» органом поширення і розвитку соціального діалогу в Україні на національному рівні, від якого залежить вирішення актуальних питань, тому вдосконалення його діяльності, враховуючи помилки здобуті на практиці, не є зайвим. На нашу думку, доцільним є закріпити положення про Національну раду, її створення та діяльність в Основному законі країни, як наприклад в Італії, Іспанії, Франції, а також змінити статус «постійний консультативно-дорадчий орган» словами на «постійний незалежний орган соціального діалогу національного рівня який діє на паритетних засадах з професійними спілками, їх об'єднаннями, органами державної влади і об'єднаннями роботодавців, та основна мета якого надання пропозицій Президенту, Верховній Раді та Кабінету Міністрів України». Також, не дивлячись на «діяльність на паритетних засадах», у зв'язку з активною інтеграцією до європейського простору, ми маємо брати позитивний приклад формату європейського зразку «3+1», тобто залучення, на підставі асоційованого членства, представницьких неурядових громадських організацій, мета і цілі яких споріднені за родом діяльності і

проблематикою завдань НТСЕР. Ще одна зміна має стосуватись кадрових питань органів державної влади: Міністра соціальної політики України; голови Державної служби зайнятості України; голови Пенсійного фонду України; голови Державної інспекції України з питань праці – врахування думки спільних представницьких органів профспілок та організацій роботодавців. І останнє, але не менш важливе, затвердження Національну Академію державного управління при Президентові України як основну наукову та навчальну установу з питань соціального діалогу, яка буде відповідати за розроблення навчальних програм у сфері соціального діалогу разом з Міністерством освіти і науки України, оскільки розвиток соціального діалогу як науки або навчальної дисципліни знаходиться на початковому етапі становлення.

Список використаних джерел:

1. Окунькова Л.А. Конституции государств Европейского Союза / Л.А. Окунькова//М., 1997. - С. 423-450.
2. Конституція Французької Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.conseil-co>.
3. Constitution of Romania [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.3>.
4. Національна рада стала дійсним членом Міжнародної асоціації соціально-економічних рад і подібних до них інституцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confed.org/ua/printvers>.
5. What is the National Economic and Social Council (NESC)? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nesc.ie/en/our-organisation/about-n/>.
6. Регламент Національної тристоронньої соціально-економічної ради від 20 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ntser.gov.ua/page1/page10/22>.
7. Українська частина Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС розпочинає роботу від 10 листопада 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eap-csf.org.ua/778/>.
8. Питання секретаріату Національної тристоронньої соціально-економічної ради: Указ Президент України від 30.05.2012 № 366 / Офіційний вісник України. – 2012. - № 366. – Ст. 1600;
9. План заходів на 2014 рік із реалізації Пріоритетних напрямів діяльності Національної ради на 2013-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ntser.gov.ua/page1/page10/79>.
10. Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку України / Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко; за ред. С. В. Загороднюка. - К., 2014. – 243 с.

УДК 349.2

Курбанов Б.Б.,

помічник судді Ковпаківського районного суду м. Суми

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ СУДДІВ

У статті з'ясовано зміст поняття «нормативно-правове регулювання», визначено систему нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано містять положення щодо захисту трудових прав суддів та здійснено їх аналіз.

Ключові слова: *правове регулювання, трудові права, захист трудових прав, праця суддів.*

В статті встановлено содержание понятия «нормативно-правовое регулирование», определена система нормативно-правовых актов, которые прямо или косвенно содержат положения по защите трудовых прав судей и осуществлено их анализ.

Ключевые слова: *правовое регулирование, трудовые права, защита трудовых прав, работа судей.*

The article established concepts of "regulatory regulation", defined regulatory and legal system assembly, which directly or indirectly consists rules for protection labour rights Against трудових human judges and carried out their analysis.

Keywords: *legal regulation, labor rights, protection of labor rights, the work of judges.*

Нормативно-правове регулювання є основним інструментом ефективною реалізації будь-яких задекларованих прав та гарантій, що визначені в Конституції України. Відсутність такого регулювання або ж існування його тільки формально призводить в більшості випадків до підвищення рівня беззаконня та корупції. Що ж стосується саме